

Dodatek k tématu **Psaní slohových prací,**

ad 5. Oprava slohové práce a způsob provádění

Úvod:

Výsledkem slohové práce žáka je jeden projev, text. Má obvykle jednu stěžejní komunikační funkci (vedle možných funkcí dílčích), představuje jeden slohový útvar a je ukázkou úrovně stylu jednoho textu (tzv. ukázkou autorského neboli subjektivního stylu singulárního). Forma, jazyková úroveň, obsah a kompozice vypovídají o jazykové a řečové kultuře žáka.

1. Klasifikace slohové práce by měla mít syntetický ráz. V klasifikaci slohové práce se shrnují a zároveň hodnotí znalosti gramatické, pravopisné a slohové neboli stylistické (tj. stylizační a kompoziční). *Jedna známka* za jeden projev představuje zobecnění a shrnutí celkového hodnocení, a to komplexně. (Hodnocení jednou známkou prosazovali nebo prosazují všichni významní didaktikové, např. M. Čechová, P. Hauser, Josef Hubáček, K. Svoboda, V. Styblík aj., přesto sledujeme, že praxe ve školách je různá.)
2. Při rozdávání oklasifikovaných prací nebo při provádění opravy může učitel doplnit klasifikaci o hodnocení ústní. Také doporučujeme pod známku připojit krátké písemné hodnocení slovní – co se zdařilo a co nikoliv. Učitel může vytknout závažné nebo opakující se jazykové a slohové chyby a nedostatky, jež nejvíce ovlivnily výslednou klasifikaci. Písemná poznámka pod prací má pouze funkci informativní a regulativní, ale nenahrazuje známku.
3. Nutnost opravovat všechny nedostatky slohové práce.
Poznámka: Při opravě jazykových chyb nezapomínáme na sledování a objasňování vývojových tendencí jazyka a připomínáme (přijímáme) i prvky noremní, zvl. v těch jevech, v nichž zatím dochází k rozporu mezi zastarávající kodifikací a nově se ustalující normou, jde např. o některé dubletní (variantní) podoby hláskové, tvarové aj.
4. Slohové práce ukazují, zda došlo k aktivnímu propojení jazykového učiva s učivem slohovým, ale i opačně. Umožňuje-li to téma, sledujeme také využívání poznatků z vyučování jiným předmětům, zvl. u tzv. průřezových témat.
5. Učitel posuzuje:

- *Stránku tematicko-obsahovou*, tj. vztah obsahu práce k vymezenému tématu, oceníme i vlastní stanovisko žáka – úroveň myšlení, cítění, postoj apod.,
- *Stránku slohovou/stylistickou* – téma a jeho jazykové ztvárnění.
Poznámka: Problematické je setrvávání v učitelské praxi na zvyklosti, kdy jedním z hlavních dvou kritérií hodnocení je dodržení předepsaného slohového útvaru (vedle dodržení tématu). Na konkrétním útvaru trváme tehdy, když chceme ověřit, jak bezprostředně po jeho probírání si toto učivo žáci osvojili a dovedou v praxi daný útvar stylizovat a komponovat (Jinak v komunikační praxi se s čistými slohovými útvary setkáváme zřídka, dochází k jejich prolínání, např. vypravování je prostoupeno prvky popisu apod.).
- *Stránku jazykovou (formální)* – učitel posuzuje lexikální, gramatickou a pravopisnou úroveň práce, zvažuje, zda jde o opakované chyby nebo chyby závažné. Chyby týkající se jevů dosud neprobíraných ve vyučování nelze postihnout snížením známky, ale opravit se musí (s dodatečným vysvětlením s ohledem na schopnost porozumění ze strany žáka).

6. Konkrétní vlastní metodika oprav prováděných učitelem a přímé zasahování do textu (včetně způsobů označování chyb) záleží na zvyklosti učitele, celých učitelských kolektivů, metodických sdružení aj. Také rozmanité zvyklosti graficky odlišně vyznačovat různé chyby je rovněž záležitostí navyklé konvence mezi učitelem a žákem.
7. V zásadě jevů do náležité podoby přímo neopravujeme, jen na chyby a nedostatky jejich označením upozorníme. Učitel by nikdy neměl správnou podobu nadepisovat. Vlastní opravu musí žák promyslet a provést sám, třebaže po konzultaci s učitelem a za jeho vedení.
8. Opravě písemné slohové práce bývá věnována zvláštní hodina, popř. vzhledem ke slabším žákům ještě alespoň část některé z dalších hodin. Není-li to zvládnutelné, může učitel uložit dokončení opravy za domácí úkol. Opět však pamatujeme na kontrolu oprav ze strany učitele.
(Dále viz doporučovaná didaktická literatura.)